

MATOUŠ VINŠ, PETR NOVÁK

TRAVEL JOBS

**135 způsobů, jak si vydělávat
na cestách**

OBSAH

Předmluva	7
Nadaní na jazyky	23
Chytří cestovatelé	31
Stále online	53
Zlaté české ručičky	141
Profese z ulice	155
Dobrovolnictví a barter	163
Nejen ostré lokty	171

Dělejte, co umíte	175
Možností jsou stovky	195
Pořád nevíte?	199
Kde najít víc?	201
Poděkování	207

PŘEDMLUVA

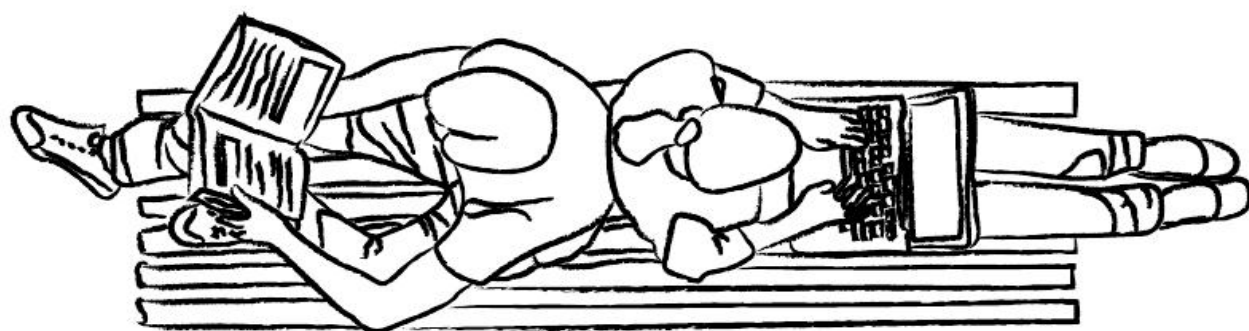
Původně jsme jen chtěli trochu aktualizovat a rozšířit e-book, který už dlouho dáváme na webu jako bonus k Travel Bibli. Pak nám došlo, že by bylo fajn doplnit alespoň nejrozšířenější profese digitálních nomádů, protože se nás pořád někdo ptá, čím že se ti nomádi živí. Nakonec nezůstal kámen na kameni. Opět nás dostihla naše posedlost jít u všeho do hloubky. Přibyly tak desítky nových profesí, sesbírali jsme desítky osobních zkušeností lidí, kteří si díky nim na cestách (při)vydělávají, někdy velmi dlouhé úvody ke kapitolám a stovky zdrojů ke studiu. Z pár desítek hodin, které jsme původně nad psáním chtěli strávit, se staly stovky.

Opět jsme při psaní vypili nepředstavitelné množství kávy, okoštovali desítky (ehm, jenom?) nových vín, stihli mezitím obletět půl planety, udělat spoustu přednášek. A to nám s psáním a rešeršemi značně pomáhalo několik lidí z týmu. Až někdy budete psát knihu, řiďte se poučkou, kterou jsme v tomto případě nedodrželi – napište pokud možno vše naráz a nenechte se ničím rušit. Klidně si veškerý průzkum, myšlenkové mapy či byznys plán dělejte po večerech po práci, ale na samotné psaní si vezměte dovolenou. A ideálně odjedte někam, kde vás nikdo nemůže rušit. Jinak vám to bude trvat mnohonásobně delší dobu, případně to nikdy nedoděláte. My jsme se vzájemně museli dost kopat do zadku. Původní deadline k vydání byl tuším konec února 2017, toto píšeme v srpnu 2017 a to nás ještě čeká zdlouhavá editace.

Přejeme příjemné čtení a doufáme, že vás kniha zas v životě posune někam dál!

1

PRÁCE NA CESTÁCH

Jestli jste kdykoliv měli pocit, že vám v cestování brání finance, zjistíte, že vlastně můžete vyjet úplně bez peněz, a přitom ve světě trávit i mnoho let. Způsobů, jak si na cestách vydělávat průběžně na živobytí i další objevování naší krásné planety, je totiž nepočítaně. Postupně se podíváme na ty nejčastější a nejzajímavější. Pro některé profese budete potřebovat předchozí kvalifikaci a zkušenosti, některé můžete začít dělat hned zítra a některým se vlastně ani profese nedá říkat.

Knihu jsme rozdělili na několik hlavních částí, právě podle potřebných dovedností a typu práce. V té první se podíváme na způsoby, jak využít své nadání na jazyky. Překladaelé i učitelé byli totiž jedni z prvních,

kteří ve spojení se svou prací cestovali. Předběhli je snad jen válečníci a obchodníci – i když i ti s sebou většinou nějakého překladatele měli. Ve druhé části nás čeká práce spojená přímo s cestováním. Meta, na kterou by se chtěli jednou dostat snad všichni zapálení cestovatelé. I proto zde narazíte na tvrdou konkurenci, ale v dnešní době také spoustu možností, jak k pracovním příležitostem přijít zadními vrátky, která si navíc sami vymyslíte.

Nejrozsáhlejší kapitola se věnuje práci na dálku. Od roku 2000 se infrastruktura zlepšila natolik, že je možné spoustu původně kancelářských profesí dělat odkudkoliv. A mnoho lidí toho využívá – když u toho cestují, říká se jim digitální nomádi. Díky rozvoji technologií navíc neustále vznikají nové profese – kdo by před uvedením prvního iPhoneu řekl, že vývojem mobilních aplikací se jednou budou živit stovky tisíc lidí? V roce 2017 přesáhne částka, kterou uživatelé za mobilní aplikace utratí, 75 miliard amerických dolarů – a co teprve celý tržní ekosystém, který se dnes na mobilní aplikace váže. Uvidíme, jaké pracovní příležitosti přinese v následujících letech virtuální a rozšířená realita či umělá inteligence.

Většina profesí v kapitole o práci na dálku patří k těm běžnějším. Dostaneme se samozřejmě k programování & IT, představíme vám obory v rámci marketingu a médií a ukážeme možnosti, co dělat kolem webů či v grafice a designu. Vybrali jsme ale i méně běžné oblasti, jako video, zvuk či finance, a přidali několik profesí, které se těžko zařazují. Část této kapitoly se věnuje i podnikání a investování, protože vydělávat peníze výměnou za svůj čas není jediný způsob, jak na cestách pracovat.

V další části se dozvíte, jak se na cestách živit poctivou prací rukama. Ať už jde o „hrubou sílu“, nebo kvalifikovanou práci – například fyzioterapeuta. Na velmi zajímavé profese jsme narazili mezi „lidmi z ulice“. Občas jen nestačíme zírat, jak jsou lidé vynalézaví. Jasně, pouličních muzikantů potkáte spoustu (a pokud na něco hrajete, vřele doporučujeme si to vyzkoušet, Matouš díky pouličnímu hraní projel velkou část Evropy). Ale co třeba takový polykač ohně?

Jednu kapitolu věnujeme i práci, za kterou sice nedostanete peníze, ale spoustu jich díky ní na cestách ušetříte. Nám se nejvíc líbí house sitting. Hlídáte někomu dům (a domácí mazlíčky) a na oplátku můžete bydlet zadarmo. Často dost luxusně. Právě bydlení je totiž většinou jeden z největších výdajů na dlouhých cestách.

V závěru se dostaneme k profesím, kde využíváte své vzdělání, znalosti, dovednosti a zkušenosti pro práci na místě. Dostaneme se ke skvělým možnostem jak se na cestách uplatnit coby instruktor sportů – třeba lyžování, jógy či raftingu. Můžete se ale stát i nájemným hercem, DJem či hlídat děti. Anebo si prostě profesi vymyslet. Dá se říct, že za cokoliv, za co vám jsou lidé ochotní platit doma, vám budou ochotní zaplatit také na cestách. Mnohdy to jsou na první pohled naprosté voloviny, jako třeba venčení psů. Jenže lidí, kteří si pořídí domácího mazlíčka a pak na něj vůbec nemají čas, je až žalostně hodně. A co teprv takové šílenosti jako nájemní trpaslíci jako zábava pro bohatou smetánku, které zmiňuje Tim Ferris ve své knize Čtyřhodinový pracovní týden. Jasně, abyste něco takového mohli dělat, musíte být trpaslík. Ale příklad skvěle ukazuje, že většinou stačí správný mix kreativity, obchodních dovedností a zdravé „divnosti“, a máte o práci do konce života postaráno.

Proč vůbec na cestách pracovat?

Proč si kazit cestu prací? Má pak vůbec smysl odjíždět? Jaký má smysl odletět do Thajska a trávit tam 40 hodin týdně v coworkingu? Nebo se celou dobu vláčet s těžkými hudebními nástroji jen proto, abyste si vydělali pár drobných? Strávit rok v Číně učením angličtiny kdesi ve zbohatlické čtvrti na okraji Šanghaje? Proč si raději nenašetřit peníze předem a pak prostě jen cestovat po světě? Jistě, i to je možné. Ale nehledě na to, že i sama práce může být cíl, jde primárně o to, prodloužit si dobu, po kterou můžete cestovat. Místo dvou měsíců tři. Místo jednoho roku dva. Nebo třeba nonstop. Celý život. Pak už vám rok v Číně přijde jen jako krátká zastávka.

Důvodů, proč na cestách pracovat, je ale víc:

- Nemusíte nikam pospíchat (k tomu se ještě dostaneme).
- Poznáte lidi, na které byste jinak neměli šanci narazit.
- Naučíte se spoustu nových věcí a můžete se učit od ostatních.
- Vypilujete si soft skills a vyrostete jako osobnost. Mimo jiné si pak budete v práci i životě víc věřit.
- Mnohem lépe pochopíte místní kulturu.
- Odpočinete si od cestování. Ano, i cestování může být celkem únavné.
- Nemusíte sahat do úspor. Utrácíte to, co průběžně vyděláváte.
- Můžete si vydělat a ušetřit víc peněz než v České republice
- Můžete se přesouvat spolu s příjemným ročním obdobím a počasím.
- Díky práci na cestách získáte naprostou svobodu. Můžete jet v podstatě kdykoliv kamkoliv.
- A v neposlední řadě – v dnešním světě je to snadné. Tak proč toho nevyužít?

Pokud chcete vyrazit na pár týdnů, asi nemá smysl práci řešit. Mnoho lidí, které potkáváme, chce ale cestovat dlouhodobě. A pak už podle nás značně převažují výhody práce na cestách před jejími nevýhodami. Navíc vůbec nemusíte pracovat full-time. Většina cestovatelů to tak ani nedělá. Prostě chvíli jezdí, poznávají, užívají si, a když jim začnou docházet peníze, zastaví a začnou se porozhlížet po možnostech výdělku. Nebo naopak čekají na příležitosti, které se nabídnou samy.

My jako digitální nomádi využíváme i dalších výhod, které nám práce na cestách poskytuje. Často chvíli žijeme v zemích, které jsou o hodně levnější než ty, odkud nás platí. A pak třeba našetřené peníze letíme utratit do výrazně dražší Austrálie. Nebo si na místě žijeme naprosto

královsky – tak, jak by to v Praze bylo za stejné peníze zcela nemožné. Kafička, smoothies, úžasné jídlo, masáže, bazén před domem, skvělé výlety po okolí... Jiní zase nižších nákladů využijí k tomu, aby mohli rozjet nový projekt. Případně prostě pracují méně, aby si více užili života a cestování (to oba také děláme moc rádi).

Matouš díky digitálnímu nomádství navíc získal i pár západních klientů, kteří ho platí „v tvrdé měně“, což je pak dost poznat i v Čechách. Zdaleka není jediný – známe i lidi, kteří díky práci na cestách nakonec dostali pracovní vízum do zemí, kam vůbec není snadné se dostat. Někdo do Austrálie, do Kanady, jiní do Skandinávie.

Pracovní zkušenosti z cest, ať už jsou jakékoliv, se pak skvěle vyjímají také v životopise. Pro firmy je to znamení, že budete mít nadhled nad maličkým českým trhem a budete pravděpodobně umět jazyk. Pokud jste například dobrovolničili v Indii či pomáhali v kuchyni v Londýně, budete si dost vážit toho, co tady ve střední Evropě máme. Jakékoliv dlouhodobější cesty jsou i skvělým tématem na pracovní pohovory. Vždycky je fajn vytrhnout „HRisty“ z šedivého denního stereotypu a vyprávět třeba o životě v Argentině. Pracovní zkušenosti jsou pak už jen velice příjemná třešnička na dortu.

Slow Travel

Slíbili jsme, že se ještě vrátíme k „nespěchání“. K pomalému cestování – slow travellingu. Cestování pro nás už dávno není o tom „vidět co nejvíc a navštívit maximum zemí“. Naopak, cestu si nejlépe užijeme, když zpomalíme. Kvalita vítězí nad kvantitou.

Už v Travel Bibli jsme psali, proč je výhodné vycestovat na delší dobu než klasické dva tři týdny. Více si to užijete, ušetříte na bydlení i dopravě, lépe poznáte místní lidi, objevíte krásná místa, kterých si na první pohled nevšimnete, a dovolená neskončí dřív, než se skutečně přepnete do odpočinkového cestovního módu.

Čím dál více nás ale baví skutečný slow travel – pomalé několikaměsíční cestování. Takové, kde samotná cesta je cíl. Ze slow travellingu se stal náš životní styl.

Slow travel je o svobodě, nastavení mysli a životě bez spěchu a stresu. Na chvíli se zastavíte a začnete si užívat drobné detaily kolem sebe. Necháte místo, kde zrovna jste, vyprávět svůj příběh. Dělat méně je často více. A u dlouhodobého cestování to platí dvojnásob.

Při pomalém cestování se za ničím nehoníte a ani neřešíte, jestli navštívíte 15 zemí, nebo jenom jednu. Naopak je většinou nejlepší nepřesouvat se příliš často. Pojďme si shrnout, co slow travelling charakterizuje:

- Cestujete dlouho – tři měsíce až několik let.
- Důležité je pro vás poznávat nové kultury a nové lidi.
- Za ničím se nehoníte, nemáte potřebu navštívit všechny turistické cíle v okolí.
- Potkáváte se s místními lidmi (více než jen na recepci hotelu).
- Samotná cesta je váš cíl.

Proč cestovat pomalu?

Hodně lidí se nás ptá, kde všude jsme za posledních 10 měsíců byli. Když se z odpovědi dozví, že to nebylo ani 10 zemí, často se diví, proč „tak málo“. Málokdo si totiž uvědomí výhody pomalého cestování, aniž si jej sám vyzkouší. Někdy však stačí zažít naprosté vyčerpání z příliš dlouhé cesty a častých přesunů. Musíte neustále něco zařizovat, trmácíte se spolu s davy turistů. Po takovém zážitku člověk hodně ocení možnost na chvíli zpomalit.

Ladislav Zibura vše krásně shrnul v našem podcastu, když popisoval proces, jakým vznikají jeho knížky: „*Snažím se i nejbanálnější situace*

Podcast Travel Bible

zachytit co nejpoutavěji, protože to je přesně způsob, jakým je vnímám, když chodím pěšky. Je to často na první pohled zdoluhavé, nezajímavé a nudné. Musíš svou mysl přeprogramovat tak, aby sis v hlavě z úplných detailů konstruoval příběhy, které jsou vlastně fascinující. Svět v drobnostech je neuvěřitelně zajímavý.“

Pro nás to není o honbě po památkách a atrakcích. Rychle přijet, omrknout, vyfotit se a zase se trmácet na další místo. Byli jsme tam a tam, viděli jsme to a to. Využít během cesty čas na maximum pro nás znamená upřednostnit zážitky před honbou za kvantitou. Užívat si maličkostí a lidských kontaktů.

„Baví mě sám si vařit, běhat po pláži, pozorovat západ slunce, cvičit jógu, povídat si s místními nebo spát na pokoji se 14 lidmi – je to trochu vzrůšo, někdy to není dvakrát příjemné, ale celkově mi pak přijde život bohatší, než když se zavru do hotelového pokoje, kde na mě čekají jen neživí kamarádi – ručník složený do tvaru labutě, malá lahvička šamponu a zabalené mýdlo,“ říká Adam Marčan, nomád, minimalista a zakladatel Naučmese.cz.

Díky pomalému cestování také můžeme nejvíc vrátit místní komunitě a zanechat co nejmenší ekologickou stopu na životním prostředí. Hlavně díky méně častým přesunům.

Jaké výhody vám tedy pomalé cestování přinese?

Doopravdy poznáte zemi a její kulturu

Uvědomili jsme si, že řadu souvislostí v cizí zemi pochopíte až po mnoha měsících, někdy i letech. Profláklé Thajsko je typickým příkladem – to, co se na první pohled zdá růžové, vůbec růžové být nemusí. Naopak na první pohled zvláštní věci jsou úplně normální a ve výsledku klidně i pozitivní. Za milým úsměvem se často skrývá přetvářka a opovržení západními turisty. Myslí si o vás své, jen to nedávají najevo. Thajci v médiích i kolem sebe vidí, jak hrozně se „farangové“ chovají a mají pocit, že jsou

takoví všichni. Nedisíme se jim, z dění na mnoha plážích i v turistických ulicích Bangkoku se nám často zvedá žaludek.

Naopak třeba časem zjistíte, že v Thajsku není zas až takový problém fakt, že z kohoutku neteče pitná voda. Ve velkých městech si na každém rohu můžete nechat přefiltrovat vodu v automatu, v menších rozváží velké barely. Žádné PET láhve nejsou třeba, navíc se neplývá pitnou vodou ve sprše a na záchodě...

Ani při slow travellingu nemáte šanci pochopit úplně všechno. Pochopíte ale mnohem víc než „obyčejný“ návštěvník. Hodně se bavíte s místními i cizinci, kteří v zemi dlouhodobě žijí. Máte mnohem víc možností sledovat drobné detaily v chování i každodenním životě.

Krom toho se vám otevřou dveře do míst, kam byste se při krátkodobé návštěvě nedostali. Objevíte skrytá údolí, vesnice, chrámy, uličky, kavárny nebo třeba park, kde se místní dědové denně scházejí a hrají dlouhé hodiny šachy. Mnohem snadněji se také zapojíte do běžného života místních. Nejlepší zážitky si pak většinou přivezete právě odtud. Pozvání na čaj, na oběd nebo snad na svatbu? Žádný problém.

Najdete si skutečné přátele

Při cestování klasickým způsobem často narazíte na problém pomíjivých setkání. Strávíte s někým pár báječných dní v jednom hostelu a pak se vaše cesty rozejdou. I kdybyste si výborně rozuměli, zůstane váš vztah většinou jen povrchní. S ostatními slow travellerly oproti tomu můžete zůstat třeba měsíc, nehledě na to, že se velmi pravděpodobně za nějakou dobu potkáte jinde. Svět je malý.

Hlavně mezi digitálními nomády z Evropy, kteří se posouvají spolu s pěkným počasím, je opakované setkávání úplně běžné. I za těch několik měsíců, co jsme z Asie zpátky v EU, jsme se plánovaně i náhodou potkali s několika kolegy, které známe třeba z thajské Ko Lanty.

Při slow travellingu navíc můžete skutečná přátelství navázat také s místními. Ve zmiňovaném Thajsku, kde se místní s cizinci baví většinou jen velmi povrchně, jsme si našli několik přátel, se kterými jsme průběžně v kontaktu. Jen prolomit prvotní ledy a získat důvěru však trvalo několik týdnů, natož pak vybudovat hlubší vztah.

Ušetříte

Pokud jste četli Travel Bibli, už je vám jasné, že dlouhodobá cesta s co největší svobodou v plánování je nejlepší způsob, jak rozložit náklady a dostat se na přívětivé ceny. Avšak teprve v případě, kdy se ani v cílové destinaci nebudete příliš přesouvat, se dostanete na náklady blízké těm, které na život mají místní. Na výlety můžete bez problémů vyrážet z jedné základny.

Při dlouhodobých pobytech ušetříte nejvíce peněz za bydlení. Na Airbnb často automaticky dostanete týdenní či měsíční slevu. Pokud nedostanete, řekněte si o ni. Ještě lepší je, když bydlení řešíte na místě. Například v Chiang Mai bez problémů seženete kondominium za 5000 Kč na měsíc. U krátkodobého pronájmu byste stejnou částku za podobné bydlení zaplatili za týden, maximálně 10 dní.

Za dopravu ušetříte už jen z principu, protože se méně přesouváte. Zároveň vám nebude vadit počkat si několik dní na levnější letenky nebo zvolit pomalejší variantu. V Asii si pak většinou koupíte motorku, případně zaplatíte za její měsíční pronájem jen o něco málo více, než kdybyste si ji pronajali na týden.

Spoustu peněz ušetříte i za jídlo. V první řadě si mnohem snáz můžete sami vařit – jíst každý den v restauracích není, s výjimkou nejlevnějších zemí, úplně dobrý nápad. Doma to takhle také neděláte. Krom toho si brzy najdete podniky s nejlepším poměrem ceny a kvality, takže ani za slušnou večeři venku nezaplatíte majlant.

Lucie a Karel Tatransky ve svém článku psali: *„Cestování velmi efektivně učí rozumnému finančnímu chování. Omezené prostory minimalizují impulzivní nakupování. Cokoliv, co musíte při dalším přesunu sbalit, převést a znovu vybalit, představuje zátěž. Dvakrát si proto rozmyslete, zda to, co chcete koupit, opravdu potřebujete.“* Máme to úplně stejně.

A to nejlepší? Díky dlouhodobému pobytu v jedné zemi budete vědět, kolik má co stát. Tam, kde se smlouvá, je to výhoda číslo jedna. Ne-

Článek o cestování
s dětmi

Travel Bible

necháte se oškubat, ale zároveň ceny zbytečně nepodstřelíte. Málokdy se také dáte nachytat na klasické turistické pasti a navenek nablýskané nekvalitní služby. To se přitom zdaleka netýká jen Afriky, Asie a Jižní Ameriky. I v Evropě vám velmi pomůže znát skutečné ceny a místa, kam chodit nakupovat.

Více si cestu užijete

Také jsme se dříve snažili vidět co nejvíc. Hlavně když jsme konečně mohli vypadnout z ČR. Jenže až díky svobodě spojené se životem na cestách jsme pochopili, že si vše nejlépe užijeme, když nikam nespěcháme. Pokud se nám někde líbí, klidně zůstaneme několik týdnů. Pokud nelíbí, sebereme se a jedeme dál.

Karavanová nomádka Renča Válková, o které se v knize ještě dočtete, říká: *„Při našich cestách v karavanu většinou nejezdíme po dálnicích. Když potkáme pěkné místo, rádi zastavíme. Už při samotné cestě poznáváme zemi, krajinu i lidi. Vůbec nám nevadí, že do cíle dojedeme o něco pomaleji. Pokud tedy vůbec nějaký konkrétní máme.“*

Zjistíte, co chcete v životě dělat

Při pomalém cestování máte spoustu času na přemýšlení. Uvědomíte si, co vás nejvíc baví, co vám nejvíc leze na nervy a že to tak vlastně vůbec nemusí být. Navíc potkáte spoustu inspirativních lidí, kteří vám buď nastaví tolik důležité zrcadlo, nebo přímo poradí. Spousta lidí díky měsícům na cestách rozjede nové podnikání nebo se třeba rozhodne jít znovu studovat a úplně změnit obor. Právě práce na cestách vám pomalé cestování nejsnadněji umožní.

Gap year a Work & Travel

Původně jsme tady chtěli rovnou přejít na jednotlivé profese. Jenže když jsme sbírali zpětnou vazbu na knížku, několik lidí nám řeklo, že na začátku chybí kapitola pro ty, kdo si chtějí jen udělat zhruba rok volno a poznávat svět. Dává to smysl – velká část profesí, které jsme do knížky zařadili, se bude hodit právě těm z vás, kdo chcete vyrazit na velkou cestu a nemáte dopředu našetřené peníze na celou dobu.

Proč a kdy si udělat rok pauzu?

Gap year – tedy rok vyhrazený cestování, zkoušení nových věcí, pomáhání či prostě jen hraní si, by si podle nás alespoň jednou za život měl zažít každý. Známe dokonce i lidi, kteří si takový rok dopřávají v pravidelném intervalu osmi až dvanácti let. Všichni se potřebujeme občas zastavit, podívat se na život s nadhledem a podle potřeby měnit kurz. Když totiž bez přestávky běžíme tempem dnešní společnosti, často si ani nevšimneme, jak hodně jsme se vzdálili od svých ideálů, snů a všeho, díky čemu jsme skutečně šťastní. Bohudík jsme se narodili do země a doby, kdy si takový gap year můžeme dovolit opravdu všichni. Stačí chtít. Doufáme, že vám s tím pomůže i tato kniha.

V Austrálii, na Novém Zélandu, v Kanadě, v Izraeli, Dánsku, Holandsku či Německu je naprosto běžné dát si rok pauzu po střední škole, případně v průběhu vysoké. Podle nás to dává opravdu smysl a těší nás, že před ukončením studia vyráží do světa také čím dál víc mladých Čechů a Slováků. Matouš je studentům přeci jen věkem o něco blíží, a tak vám zkusí předat svůj pohled na věc:

„Měl jsem štěstí na rodiče, lidi kolem nich i lidi, které jsem potkával. Už v prváku na gymplu jsem tak začal fotit na zakázku a hrát si s různými podnikatelskými nápady. Většinu času jsem trávil se staršími a zkušenějšími lidmi, kteří byli podobně podnikavě naladěni jako já. Tím pádem jsem měl po maturitě celkem jasno, co chci a jaké možnosti dnešní svět nabízí. Jenže většina spolužáků absolutně netušila, co chtějí v životě dělat. Někteří to netuší ani teď, když končí magisterské studium. To samé vidím i u spousty mladých lidí, které potkávám na přednáškách a kurzech. Na střední škole vám totiž nikdo neukáže, jaké příležitosti reálně máte. Zároveň se většinou jaksi zapomenou zmínit o tom, že nic jako ‚jistý job až do konce života‘ už dnes neexistuje. Naprostá většina lidí tak během svého života vystřídá i desítky zaměstnání, mnoho z nich jednou či vícekrát úplně změní obor. S tím se ve školách moc nepočítá.

Dnešní systém oficiálního vzdělání je ale nastavený tak, že bychom se nejspíše po střední škole měli rozhodnout, co budeme celý život dělat. Jak si ale mohou ani ne dvacetiletí vybírat z příležitostí, které neznají? Viděl jsem už tolik nadaných a pracovitých lidí vzdát své sny jen proto, že měli pocit, že se jimi neužijí. Místo umělecké školy šli studovat ekonomku. Místo botaniky

či historie studují pedák, přitom s dětmi nechtějí mít nic společného. Místo rozjezdu vlastního malého podnikání pendlují od školy ke škole a trápí se.

I mně ze všeho nejvíc otevřelo oči až dlouhodobé cestování a setkávání s lidmi z celého světa. Myslím, že gap year by u mladých lidí měl být mnohem víc podporovaný. Hlavně ze strany rodičů a střední školy, ideálně samozřejmě ale z celé společnosti a státu. Právě rok v zahraničí jim ohromně pomůže se pak mnohem zodpovědněji rozhodnout, na jakou životní dráhu se vydat.“

Jak už jsme ale zmínili, dlouhodobé a pomalé cestování vám přinese i spoustu dalších pozitiv. Zkušenosti, přátele, samostatnost a umění postarat se sám o sebe, větší rozhled, toleranci a v neposlední řadě i hodnotnou zmínku v životopisu. Jako studenti máte nejlepší příležitost vyrazit – v ČR vás nedrží hypotéka, rodina ani slibná kariéra. Čím dál víc zemí také nabízí Work & Travel či Working Holiday víza, díky kterým si můžete snadno vyzkoušet práci tam, kam byste se jinak dostávali jen hodně těžko. Ještě se k nim dostaneme.

Vzít si na delší dobu neplacené volno ale dává smysl i v průběhu kariéry. Takzvaný job break nebo sabbatical začíná být po světě čím dál rozšířenější. Hodně lidí si jen chce odpočinout, strávit víc času s rodinou či si splnit cestovatelské sny. Mnoho z nich ale volno využije k přehodnocení priorit, snaží se například dobrovolničením pomáhat, kde je to třeba, nebo rozjíždí vlastní podnikání. Spousta lidí kolem se vám dlouhé volno bude snažit rozmluvit jako „hloupost“, reálně ale půjdete do minimálního rizika a dost možná otočíte život o 180 stupňů. K lepšímu, samozřejmě.

Jen málo zaměstnanců si uvědomuje, jak těžké je pro firmu najít za ně náhradu. Obzvláště v dnešní době, kdy pracovní trh trpí zoufalým nedostatkem kvalitních lidí. Pokud tedy poctivě deset, dvacet nebo třicet let pracujete v jednom oboru a snažíte se neustále posouvat dopředu, nebojte se, že kvůli pauze přijdete o příležitost dostat se na úplnou špičku. Mnoho firem vám dobrovolně dá i víc než 6 měsíců neplaceného volna. Často si o něj stačí říct. Případně pohrozit výpovědí. Ve výsledku je to win-win – vy můžete cestovat a načerpat nové síly a firma má celkem velkou jistotu, že se jí vrátíte. Pokud čas využijete krom cestování i k dalšímu vzdělávání či získávání zkušeností v oboru, může vám zaměstnavatel pomoci i s financováním.

Lenka Mydlová, která často píše i pro blog Travel Bible, si takový job break vzala a napsala skvělý článek, jak na to. Dlouhé neplacené volno dostala i Petrova žena Míša a říká: „Čím dál víc jsem toužila po svobodě, změně a načerpání nových sil. Svému zaměstnavateli jsem s dostatečným předstihem připravila kompletní plán, jak mi dát prostor užít si života plnými doušky a přitom zajistit agendu, která spadala do mých kompetencí. Moje naprostá otevřenost, upřímnost, odhodlanost a několik let kvalitně odváděná práce na jedné straně, rozumně smýšlející nadřazení na straně druhé – to vše mi přineslo sedm měsíců neplaceného volna. Řekla bych, že je to benefit, o kterém se moc nemluví a není pro každého. A zda je zrovna pro vás? To zjistíte, až si o něj řeknete.“

Working Holiday a Work & Travel víza

Jak jsme už psali, čím dál více zemí uvolňuje každý rok určitý počet takzvaných Work & Travel či Working Holiday víz pro mladé lidi. Většinou díky nim můžete po dobu jednoho roku v dané zemi téměř libovolně pracovat a samozřejmě cestovat. Země jako Nový Zéland a Austrálie vám navíc jako „odměnu“ za to, že určitou dobu pracujete v zemědělství, kde mají dlouhodobě nedostatek pracovních sil, umožní vízum prodloužit. Víza jsou vždy omezená věkem a v některých zemích musíte splnit i další (celkem přísné) požadavky.

V době finální editace knihy můžete jako Češi získat Working Holiday víza do těchto zemí:

- Nový Zéland
- Austrálie
- Chile
- Tchaj-wan
- Jižní Korea
- Kanada
- Japonsko (termín spuštění není přesně známý, mezinárodní dohoda je ale podepsaná)

Díky Work & Travel vízům můžete vyrazit i do USA, pro jejich získání platí ale výrazně jiné podmínky než u výše zmíněných zemí. Více si můžete přečíst ve článku na Travel Bibli.

Práce v Evropě

Jako občané Evropské unie můžete samozřejmě nejen libovolně cestovat, ale i pracovat ve všech členských zemích EU. I díky sezonním pracím například v Německu či Francii si můžete našetřit dost peněz na následné cestování. Ať už po Evropě, nebo dál do světa.

Je čas se konečně vrhnout na slíbené profese. Od tohoto místa až do konce klidně můžete číst knihu na přeskáčku. Doporučujeme toho zkusit víc. Klidně víc zároveň. I kdybyste pak v životě dělali něco úplně jiného, určitě si odnesete spoustu zkušeností, které se můžou hodit. Pojdme na to.

Článek o Work & Travel v USA

2

NADÁNÍ NA JAZYKY

Překladatelé a učitelé jazyků si svou práci vozí na cesty odjakživa. Však vzpomeňte na misionáře – rozdali bible (ne ty naše!) a pak teprve lidi učili rozumět jazyku, kterým byly knihy psané. Až později někoho napadlo, že bude efektivnější bible nejdříve přeložit a pak až rozdávat.

Stejně tak tlumočníci měli už ve starověku velmi důležité postavení – bez nich a najatých válečníků by Řekové a Římané jen sotva ovládali své kolonie. Je sice pravda, že až do objevení Babylonské rybky způsobili pravděpodobně také nejvíc válek. (Nečetli jste Stopařova průvodce galaxií? Pak vás za bezvěrství čeká cesta do nejzazšího galaktického pekla. Můžete si

vybrat mezi sežráním žravou blátotlačkou z Traalu a naprostým zničením krikkitskými roboty!) Ale berte to pozitivně, dnes budete překládat hlavně v rámci obchodního styku.

Tak jako tak, znalost jazyků vám rozhodně může pomoci financovat cestování, a pokud budete šikovní, ještě si v průběhu našetříte. Ve spojitosti s výukou jazyků po světě cestují stovky tisíc lidí. Takže se nebojte, nebudete sami.

Lektor angličtiny (a nemusíte být zrovna rodilí mluvčí)

Ano, je sice pravda, že rodilí mluvčí mají mnohem lepší možnosti. Jenže jich je žalostně málo a většina z nich navíc vůbec neumí učit. Přitom například Čína a Vietnam shání učitele angličtiny v obrovském množství, nehledě na země jako Nepál či Kambodža, kde si nemůžou dovolit dát učitelům „západní plat“. Na méně náročné pozice, případně právě do zemí s nízkými platy, dnes nepotřebujete ani žádnou kvalifikaci. Stačí umět mluvit. S mezinárodně uznávanými certifikacemi se pak dostanete i k příležitostem za částky kolem 2000 USD měsíčně. Takže pokud umíte anglicky, pusťte se do hledání příležitostí! Na Travel Bibli si můžete pořídit rozsáhlý e-book, který vám přesně ukáže, jak získat ty nejlepší.

Proč vůbec učit? Anička Ahneová, autorka zmíněného e-booku *Procestuj svět jako učitel angličtiny*, píše: „*Pokud vaše současná profese nemá šanci nalézt uplatnění v jiné zemi, nedá se vykonávat na dálku nebo si prostě jen přejete změnit obor, je pro vás učení angličtiny tou nejjednodušší možností. S minimální kvalifikací (a mnohokrát vůbec žádnou), naleznete uplatnění téměř kdekoliv na světě. Vyděláte si na slušné živobytí a v mnoha zemích můžete dokonce z vaší výplaty našetřit pěkný obnos.*

Získáte také mnohem vyšší společenské postavení, než kterého by se vám dostalo například při sbírání jablek na farmě. Ve většině světa jsou učitelé okolím uznáváni jako „Někdo“. Obzvláště být bílým učitelem v některé

Kniha *Procestuj svět jako učitel angličtiny*

rozvojové zemi vám zajistí společenskou prestiž, místní si vás budou vážit a chovat se k vám zdvořile a s úctou. Často vás rodiny vašich studentů pozvou k sobě domů a bude pro ně čest, pokud u nich povečeříte. Díky tomu se také začleníte do komunity mnohem snadněji, než kdybyste pracovali na dálku a trávili den u počítače.

Představte si, že budete dávat soukromé lekce dospělým či vysokoškolákům. Často se tak může stát, že vaše hodina angličtiny bude pokračovat v mnohem neformálnější atmosféře někde v kavárně nebo u piva. Snadněji si také díky tomu najdete kamarády mezi místními, kteří vám určitě také rádi zdarma a s nadšením ukážou zajímavosti a místa, jež zůstávají běžným návštěvníkům skryta. Poradí vám, kde se dá nejlépe nakupovat, nahlédnete do jejich rodinného života a pomohou vám pochopit některé kulturní odlišnosti a snáze se tak adaptovat. A právě v tom vidím ty největší výhody, které učení angličtiny přináší – navážete kontakt s místními, mnohem lépe a rychleji se začleníte a hlouběji poznáte život a kulturu dané země.

Jednou jsem seděla s kamarádkou v nově otevřené restauraci v Kutě a pan vrchní se mě při objednávce pití ptá: „Nejste vy Anna?“ a sděluje mi, že jeden číšník mě prý zná. Za chvíli za mnou ostýchavě přišel sedmnáctiletý klučík, bývalý student jednoho z mých odpoledních kurzů. Kostrbatou angličtinou mi začal vyprávět, že jen díky mně a ostatním dobrovolnicím se naučil anglicky natolik dobře, aby mohl získat práci v restauraci a uživit tak svou rodinu. Přiznávám, že mi zvlhly oči. Dokázat něco v těchto zemích změnit, to je běh na dlouhou trať. Ale i kdybych měla pomoci jen jednomu konkrétnímu člověku a zlepšit mu tak život, stojí to za to! Uspokojení ze smysluplné práce a vděčnosti dětí pro mě byly největší odměnou.“

Jedna z nejlepších kvalifikací pro práci v zahraničí je speciální certifikát pro lektory angličtiny. Většinou má mnohem větší váhu než učitelský diplom z vysoké školy. Pro získání dobré pozice vám samozřejmě velmi pomůže i praxe, jak už jsme ale zmínili, ani jedno není nezbytnost.

U certifikátů máte v podstatě jen tři mezinárodně uznávané možnosti: TEFL, CELTA a TRINITY certificate in TESOL. Všechny jsou platné na celém světě, ale různé školy mohou některý z nich preferovat před ostatními. Předtím, než se pro některý z certifikátů rozhodnete, rozmyslete si, v které zemi byste chtěli učit a typ zvolte podle preferencí dané země.

Všechny certifikáty si můžete udělat jak doma, tak většinou i na cestách. Kvalita pravděpodobně bude nejvyšší v zemích, kde se anglicky mluví, také tam ale za celý kurz zaplatíte nejvíc peněz. Pokud si chcete na cestě kolem světa sem tam měsíc přivydělat na jídlo a hostely, nejspíše se vám nevyplatí dát 50 tisíc korun za kurz, proto se rozhodujte opatrně. Většina kvalitních školicích center má ale velkou výhodu v tom, že vám po absolvování kurzu pomůžou i s hledáním práce a mohou vám tak ušetřit stovky hodin procházení příležitostí a rozesílání životopisů. Všechny důležité informace se dozvíte v již zmíněném e-booku *Proces: tuž svět jako učitel angličtiny*, a pokud vás učení angličtiny v zahraničí jen trochu láká, rozhodně doporučujeme ho přečíst.

„První dny ve škole byly náročné,“ říká Anička o své první zkušenosti s učením v Indonésii. „Nejsem původním povoláním učitelka a ani angličtinu jsem nikdy neučila. Musela jsem se tedy nejdřív naučit učit, navíc v cizí zemi, kde mi děti nerozuměly ani slovo a já nerozuměla ani slovo jim. A tak jsem si po letech zopakovala, jak se kreslí pejsek a kravička, jak se maluje vodovkami a výrazně jsem se zlepšila v pantomimě. Pochopila jsem však jednu krásnou věc – děti na celém světě mluví stejným jazykem. Dejte jim pastelky a rozzáří se jim oči. Hrajte s nimi hry a získáte jejich pozornost. Přineste děvčátkům lak na nehty a uvidíte, jak se jim hned bude lépe počítat na prstech.“

Další skvělou možností, jak pracovat odkudkoliv, je učit angličtinu – nebo i jiný jazyk – on-line. Opět nepotřebujete nic jiného než (ideálně) certifikát TEFL, dobré připojení k internetu, Skype a webkameru. Při rychlém průzkumu jsme zjistili, že se takhle dá vydělat průměrně 10–20 EUR za hodinu. Další výhodou je, že si můžete sami zvolit, kdy budete pracovat. Takže lyžovačka přes den, učení večer!

Jakmile získáte certifikát, můžete kromě učení angličtiny v klasické třídě zvážit i soukromé doučování. Často je placené lépe a tolik se nenadřete. Studenty můžete získávat přes agenturu (i když si z vaší hodinové sazby budou strhávat provizi), nebo je zkuste oslovit sami. Není úplně jednoduché se v této profesi uchytit, protože nabídek je dost, nicméně soukromí lektori jsou často spokojenější. Začít můžete třeba na Dave's ESL Cafe nebo přes české weby zaměřené na doučování.

Dave's ESL Cafe

Můžete se zaměřit konkrétním směrem, zájem je o byznys angličtinu, konverzace nebo výuku dětí. Pokud máte rádi drobotinu a míříte například do španělsky mluvících zemích, zkuste zacílit na zaneprázdňené rodiče. Například kamarádka Helena strávila několik letních měsíců na Mallorce, kde pracovala jako au-pair a učitelka angličtiny pro celou rodinu. Pokud vás neláká sdílet se žáky domácnost, zkuste prozkoumat mateřské školy nebo tábory. Také můžete učit jako dobrovolník, pak ale pochopitelně plat nedostáváte.

Překladatel/tlumočník

Ovládáte cizí jazyk na velmi dobré úrovni? Překladatelství a tlumočnictví je skvělá práce doma i v zahraničí. Řada českých firem expanduje za hranice, takže potřebují také anglickou verzi webu a veškerých svých textů. Kromě e-shopů můžete překládat i menší zakázky jako LinkedIn profil, životopisy, elektronické nebo papírové knížky. Z angličtiny do češtiny se hojně překládají také oficiální texty, například z Evropské unie. Potkali jsme ale i překladatele mobilních aplikací, počítačových her a složitějších programů, jako je například Photoshop.

Uplatnění najdete i v jiných jazycích než angličtině. Němčinu hojně využívají stavební, logistické a farmaceutické společnosti nebo firmy v německém pohraničí, které potřebují „Deutsch verzi“ svého webu. Čím dál víc zakázek mají také překladatelé z čínštiny. Nebo mluvíte portugalsky? Hledejte firmy, které obchodují s Brazílií. Třeba z toho bude koukat i pěkná služební cesta.

Jestliže už máte zkušenosti s překlady, oslovte konkrétní nakladatelství a vydavatelství, s nejvyšší pravděpodobností pro ně můžete pracovat i na dálku. Pokud jste bilingvní, pak rovnou zamiřte na světový Upwork. Sledujte také oborové facebookové stránky, kde občas padne nějaká nabídka. Mix jazyků se objevuje třeba na stránce Práce pro překladatele, tlumočníky a učitele.

Stránka Práce pro
překladatele

Upwork.com

Chcete být vidět v českém prostředí? Registrujte se jako překladatel na Navolnenoze.cz. Roční poplatek za registraci a vytvoření profilu sice stojí 2 500 Kč bez DPH, dostanete se ale díky němu k velmi zajímavým možnostem spolupráce. Profil na Na volné noze totiž sám o sobě funguje jako reference kvality a firmy tam chodí hledat hlavně freelancery pro náročnější a lépe placené zakázky.

Profil se bude hodit nejen pro překladatelství, ale i tlumočnictví. Než aby firma přišla o lukrativní byznys, ráda vás osloví jako tlumočnicka pro obchodní schůzku. Tlumočit pak můžete i na dálku přes Skype. Jako tlumočnicka vás budou zajímat i různé konference nebo lekce zahraničních lektorů. Případně zkuste navázat kontakt s českou osobností, která cestuje po světě s nedokonalou angličtinou. Živé tlumočení se jí hodí na lekcích i konferencích.

Mezi profesionální překladatele patří i zmínění Lucka a Karel Tatranští, kteří spolu se třemi dětmi brázdí svět. Matouš se s nimi potkal ve Vietnamu a nahráli obsáhlý podcast, kde se baví i o jejich práci. Doporučujeme ho na travelbible.cz/podcast poslechnout!

Metodik jazykové výuky

Když už máte certifikát a zkušenosti s učením angličtiny, staňte se metodikem. Metodik je člověk, který učí jiné, jak správně učit. V jazykové škole tak odpovídá za kvalitu výuky, vytváří plány kurzů a sjednocuje výukové metody v rámci jazykové školy (aby se nestalo, že někteří lektori v učení pokulhávají). Základní principy učení cizích jazyků vysvětluje třeba FluentU.

Jako metodik vybíráte učebnice a materiály, podle kterých se bude učit. Dále sledujete trendy a ukazujete lektorům nové výukové metody. Také

Podcast s rodinou
Tatranských

Portál Na volné noze

FluentU

se občas vypravíte na inspekci zkontrolovat, jak probíhá výuka, nebo znervózňujete lektory-nováčky na ukázkových lekcích.

Příležitosti k práci metodika na vás čekají všude po světě. Většina škol (zejména v Africe a Asii) k výuce používá zastaralé metody, jede slepě podle učebnic, případně na to jde stylem „pokus–omyl“. Vy můžete dát kurzům (nejen) angličtiny řád, udělat je zábavnější a hlavně efektivnější. Studenti ocení, že je kurz baví, a naučí se mnohem více. Učitelům přitom značně zjednodušíte práci a přípravu na hodiny a zkvalitníte jejich výuku. Vyděláte si víc a večer budete dřív doma.

Navrhovat můžete výuku pro děti v mateřských, na základních nebo v jazykových školách. Práce metodika ale vyžaduje jednak zkušenosti, jednak trochu sebejistoty. Vydejte se proto rovnou do příslušných institucí s životopisem, konkrétními referencemi a argumenty, proč vám mají dát práci. Odbýt úvodní seznámení e-mailem se vám nemusí vyplatit, komunikace online totiž v řadě zemí příliš nefunguje.

Opravujte anglické cedule a nápisy

Died cola, Laundry, Tibs... Pokud vám pokusy o angličtinu trhají oči, začněte je opravovat a nechte si za to platit. Spousta příležitostí ke korekci se vám naskytne zejména v jihovýchodní Asii, kde si s pravopisem příliš hlavu nelámou a klidně vytisknou chybu jako trám. Můžete jim opravit a zlepšit plakáty, letáky, billboardy, případně menu a popisky jídel.

Na vaše služby uslyší zejména větší restaurace a hotely. Ty si totiž rády připlatí za lepší image. Pokud máte trochu nadání na psaní nebo grafiku, ukažte jim své práce a směle do toho! Zkuste je přesvědčit, aby vám zaplatili za ten nejlepší banner ve městě či na ostrově. Možná na vás delegují i další drobnosti související s marketingem.

U rodinných podniků, jako jsou třeba prádelny, ale moc peněz nečekejte. Výdělek jim sotva uživí rodinu, takže za opravu překlepů nebudou utrácet. Na druhou stranu, třeba se za svou pomoc dočkáte ubytování a stravy zadarmo. Vše záleží na vašem charisma a znalosti místního prostředí.

3

CHYTRÍ CESTOVATELÉ

Jen málokdo se dokáže živit přímo cestováním. Přesto na takové lidi narazíte a můžete se mezi ně zařadit i vy. Naopak lidí, kteří si cestováním přivydělávají na další cestování, známe spoustu. Někteří občas dělají průvodce pro cestovku, další pořádají vlastní dobrodružné expedice, jiní prodávají kalendáře a fotky z cest, někdo si občas přivydělá jako kapitán jachty, nebo se jen zdarma sveze jako člen posádky a za mytí nádobí dostane drobné kapesné navrch.

Tak jako tak ale musíte umět něco navíc a spojit to přímo s cestováním. Pojdme si ukázat ty nejčastější a nezajímavější příklady.

Cestopisec

Pro psaní článků o cestování nepotřebujete nutně kvalifikaci. Stačí dobrá znalost angličtiny nebo i češtiny, zápal pro věc, zkušenosti a cit pro práci se slovy. Začněte od svého blogu, pokračujte psaním na jiné weby (třeba i zdarma), a pokud budete dobří, postupně se můžete vypracovat k psaní pro velké noviny a magazíny. Spoustu tipů a triků, jak a kam psát, najdete v poslední části Travel Bible, pojdme si teď ale přiblížit aspoň některé příležitosti.

Nové (placené) autory stále hledá Hedvábná stezka, Infoglobe nebo Rozvojovka. Pokud máte super téma a umíte se popasovat s případným odmítnutím, napište do časopisů jako Koktejl či Lidé a Země. Zkuste i firemní časopisy aerolinek a dopravců, třeba ČD pro Vás, Žlutý anebo jednu z nejvyšších met všech autorů-cestovatelů – magazín Open Skies společnosti Emirates. Potřebujete se jim ale trefit přesně do noty, takže nejdřív prozkoumejte, co publikují a jak fungují. Hodně pomůžou i „nudné“ články z České republiky a okolí. Takové texty nechce nikdo moc psát, přitom je po nich v redakcích českých magazínů i novin obecně obrovská poptávka.

I v zahraničí narazíte na spoustu zajímavých příležitostí, kde publikovat – sice vás čeká mnohem silnější konkurence, ale možností je celkově mnohem víc a často platí i více peněz. Máte-li už něco za sebou a nedělá vám problém psát anglicky, můžete se pokusit dostat své texty do největších světových magazínů. Pokud nemáte dostatek referencí a skvělý článek napsaný přesně pro některou z jejich rubrik, ani se nenamáhejte s oslovováním, zapadnete mezi tisíce dalšími. Zkušenosti a pečlivá práce se ale cení, a když budete dostatečně vytrvalí, můžete rozjet skvělé spolu-

hedvabnastezka.cz

rozvojovka.cz

infoglobe.cz

Web Who Pays Writers?

práce. Samozřejmě za úplně jiné peníze než v ČR. Pro představu – za několikastránkový cestopis s fotkami v českém tištěném magazínu dostanete většinou maximálně jednotky tisíc korun. V zahraničních magazínech to mohou být i nižší tisíce dolarů. Skvělý přehled o webech a magazínech, kde (a zhruba kolik) dostanete zaplaceno, najdete na [Who Pays Writers?](#).

Nezapomeňte ani na úzce zaměřená média například o motorkách, vodáctví či raftingu, fotografování a videu, zimních sportech či potápění. U českých vás sice málokdy zaplatí, v zahraničí se ale díky úzce zaměřené – a tedy drahé – inzerci můžete dostat na velmi slušný honorář. Většina autorů se automaticky snaží dostat do čistě cestovatelských a velkých médií, proto v těch oborově zaměřených narazíte na mnohem menší konkurenci.

Můžete využít i toho, že cestování je trend a čím dál víc firem využívá obsahový marketing. Cestovatelské zážitky se dají pojmout marketingově, takže můžete obohatit firemní magazíny. Důležitý je nápad – například outdoorové značky nebo cestovní kanceláře potřebují kvalitní obsah na své blogy. Můžete tak psát o extrémních sportech, luxusním cestování či výletech s rodinou. Přesně tak, abyste se trefili do cílové skupiny klienta. Firmy vám za kvalitní obsah rády zaplatí velmi slušné peníze a je jim úplně ukradené, kde se zrovna touláte.

Slova navíc nejsou jediný nástroj, cestopisy a reportáže můžete i natáčet. Dnes už klidně i na lepší smartphone nebo GoPro. Živit vás mohou třeba videoreportáže pro pořady *Objektiv* nebo *Víkend*.

Díky dlouhodobější spolupráci s médii se navíc můžete dostat i ke sponzorovaným výletům – takzvaným *press tripům*. Země, regiony, města i například aerolinky rády zvou novináře, aby jim ukázaly to nejlepší, co nabízí. Za takové cesty sice nedostanete zaplaceno a měli byste o nich alespoň něco napsat, zas se ale podíváte do míst, kam se běžný člověk mnohdy nedostane, a užijete si luxusu pěkných hotelů, či dokonce *business class* v letadle. O *press tripech* jsme zveřejnili podcast s novinářem a blogerem Tomášem Hájkem. Pokud vás zajímá víc, jak se k takovým *tripům* dostat, určitě si ho poslechněte.

Tomáš se k *press tripům* dostal díky práci pro Lidové noviny. *„Letěl jsem díky pověření redakce na mezinárodní press trip do španělské Málagy. Načerpal jsem tam informace a napsal z toho několik článků. Dnes i díky*

předchozím výstupům absolvuji tak 7–12 press tripů ročně. Sám jsem ale cestoval už předtím, bavilo mě fotit lidi při práci, třeba v Guatemale na kávových či banánových plantážích. Mnoho lidí u nás si ani neumí představit, jak to tam vypadá, a tak jsem o tom napsal článek. Novinařina a focení mě baví a cestování bylo k těmhle dvěma oborům přirozeným doplňkem. Časem se mi začala hromadit témata, která se třeba nikam nehodila, a tak jsem si založil vlastní blog www.mylosththat.com,” říká. My k tomu jen doplňujeme, že se pustil i do druhého blogu, tentokrát konkrétně o cestování s rodinou – mrkněte na www.objevimesvet.cz.

„Samotné psaní je výdělečnou činností jen pro pár lidí. Například Láda Zibura se s tím popasoval tak, že si vytvořil vlastní kategorii. Je vtipný a jeho one-man show přitáhla takovou spoustu lidí, že si mohl dovolit napsat knihu, protože věděl, že ji prodá. Psáním článků se moc uživit nedá. Já mám v portfoliu přes 40 destinací a spolupracuji s více než desítkou redakcí, ale na uživení to není. A to mám ještě výhodu, že nejen píšu, ale i fotím. Více mě živí focení a také prodej fotek přes fotobanky,” prozrazuje Tomáš.

Na co si dát pozor? *„Na chyby v textu a rozmazané fotky. Ale z vlastní zkušenosti vím, že vyhnout se tomu nedá, je tedy třeba mít někoho, kdo to po vás přečte,”* říká Tomáš. A perlička na závěr? *„Jednou jsem si všiml, že Playboy má uvnitř i cestovatelské reportáže, tak jsem jim zkusně nabídl materiál o kohoutích zápasech v Peru. A ono to vyšlo.“*

Průvodce na volné noze

Potřebujete mít rádi komunikaci s lidmi a k tomu dobře znát své milované místo. Ať už to je váš původní nebo nový domov. Pak se můžete stát buď klasickým průvodcem pro cizince, k čemuž potřebujete průvodcovský kurz pro danou lokalitu, nebo si vytvořit vlastní specializovanou vycházku.

Blog [Mylosththat.com](http://www.mylosththat.com)

Podcast o press tripech

Web [Objevimesvet.cz](http://www.objevimesvet.cz)

Web [Milujemekretu.cz](http://www.milujemekretu.cz)

Lidé poslední dobou hledají hlavně autentické zážitky a opravdový život spíš než přehled historických dat. To je šance pro vás, abyste se více specializovali a udělali z nudné prohlídky zábavný poznávací výlet. Ukažte lidem nejlepší jídlo, kávu, skryté uličky, blešáky, soukromé minipivovary nebo je vezměte do oblíbených či netradičních barů. Využijte toho, co vás baví, a pomozte lidem se stejným zájmem poznat město či zemi tak, jak by to bez vás jen těžko zvládli. Kamarádi takto třeba lidem na webu Milujeme Krétu ukazují nejlepší soutěsky na Krétě, Miloš Křepelka zase využívá své perfektní znalosti Benátek. I Česká republika a hlavně Praha a Brno jsou k podobnému poznávání naprosto geniální, takže si tak klidně můžete přivydělat na cesty i kousek za domem.

Ve městech jako Palermo, Hanoj nebo Bangkok, jsou naprosto běžné tour po nejlepším street food, tak proč to nezkusit i na jiných místech, kde se dá dobře najíst? Skvělé restaurace a bistra u nás rostou jako houby po dešti, tak je ukazujte i cizincům. Jiní turisté ocení třeba kolečko po zapadlých vinárnách nebo nejkrásnějších kavárnách v daném místě. Můžete je vzít na cykloprojíždku skrz vinice jižní Moravy, ukázat jim nejhezčí místa Českého Švýcarska a navštívit minipivovar.

Nedržte se ale jen gastronomie. Dělejte průvodce po bleších trzích nebo hudebních klubech, zkuste prohlídku kombinovanou s fotografickými zastávkami nebo ukažte lidem nejlepší street art a popište jim, jak celá komunita sprejerů funguje. Případně využijte svoje znalosti a nabídněte komentovanou prohlídku po stopách známého umělce. Hlavně se pusťte do něčeho, co vás opravdu baví a zajímá. Turisti rádi zaplatí za vaše nadšení, znalosti a příjemnou společnost.

Že se tento trend v průvodcovství rozmáhá, potvrzuje i zájem ze strany Airbnb. Tato ubytovací platforma totiž v době psaní této knihy čerstvě rozjela sekci Zážitky. Mezi prvními zážitky jsme objevili týpka, který prohlídku pařížského Louvru oživuje vlastní stand-up comedy show. V průběhu roku 2017 se Zážitky (Experiences) rozběhly ve většině velkých měst světa a vůbec nemusíte zároveň ubytovávat, abyste si vlastní zážitek mohli na Airbnb vytvořit.

„Pokud na cestách nemáte příliš mnoho času, není úplně snadné poznat cizí město tak, jak bych se ho snažil vidět já – očima místních. Zpomalit, ztratit se, posedět s neznámými lidmi na kávě či v parku, objevit šarmantní zapadlé uličky, ochutnat skvělé jídlo za příznivé ceny, najít nádherné

graffiti, zajít na pivo do minipivovaru... Airbnb Zážitky jsou pro ty, kdo nemají čas ztrácet čas ztrácením se. Jednoduše – zaplatíte někomu místnímu, kdo vám ukáže to, co vás nejvíc zajímá. Mezi Zážitky ale objevíte i spoustu věcí, které si můžete vyzkoušet a naučit se je. Například v Tokiu připravujete s místními sushi, ochutnáváte saké, vytvoříte si tradiční ikebanu, uvaříte miso či vyzkoušíte některý z tradičních bojových sportů. Však se koukněte sami,“ píše Matouš ve svém článku na Travel Bibli.

Připravit zážitek sice není úplně jednoduché, není to ale nakonec žádná věda, což potvrzuje i náš kamarád Jack z Tokia: „Když jsem poprvé viděl stránky ostatních zážitků, měl jsem pocit, že musím vymyslet unikátní, magický výlet. Každý hostitel nabízel jedinečný zážitek a všichni to byli úžasní lidé.

Já žádný speciální talent ani schopnost nemám, teprve jsem dokončil univerzitu. Dlouho jsem přemýšlel, v čem jsem opravdu dobrý a co by mohlo lidi zajímat. Nakonec jsem připravil prohlídku mojí oblíbené a zároveň unikátní čtvrti Yanaka na kolech.“

Ideálně se zaměřte na něco, co ještě nikdo nenabízí. Zaznamenali jste, že v Praze dělají tak trochu jiné prohlídky bezdomovci? Kreativité se meze nekladou. Jen pozor na místní předpisy. Například v některých zemích jihovýchodní Asie nemůžete provádět bez doprovodu místního průvodce s licenci.

Autor zasvěceného průvodce

Při pobytu mimo domov můžete o této zkušenosti zasvěceně sepsat knihu, e-knihu nebo článek.

Jednou z možností je Inside Guide – na těchto stránkách cizinec nalezne vše, co při stěhování do místa vašeho aktuálního pobytu potřebuje

Airbnb Zážitky

Inside Guide

Článek o Airbnb
Zážitcích na Travel Bibli

Projekt Pragulic

Web Dobenatek.cz

vědět. Autorem Inside Guide se můžete stát i vy, stačí být ve městě alespoň tři měsíce a chovat v sobě vášeň pro dané místo i psaní.

Miniprůvodce danou zemí také uvítá Travel Bible. Jak podobné články sepsali cestovatelé před vámi, se podívejte ve členské sekci.

Pokud se pustíte do e-booku nebo papírové knihy, čeká vás sice více práce, ale na oplátku možná více slávy a peněz. Knihu můžete prodávat přímo na svém webu nebo přes internetová knihkupectví.

Sledujte i nabídky velkých tištěných průvodců jako Lonely Planet a Rough Guide – i oni stále občas hledají nové přispěvatele. Nedávno jsme zaznamenali například poptávku od Horizon Travel. Rozhodnete-li se přihlásit, hodně vám pomůžou zkušenosti s psaním pro menší weby či Wikitravel.

Fotograf

Máte foťák nebo kvalitní chytrý telefon a umíte „ulovit“ unikátní snímky? Není nic jednoduššího než si zkusit vydělat peníze fotografováním. Máme pro vás několik skvělých fotobank, kde můžete svá díla prodávat sami, a také další tipy.

Mezi největší světové fotobanky patří Shutterstock, Adobe Stock, Depositphotos, 123rf, iStock, Pond5, CreativeMarket a Dreamstime. Jak to funguje? Nahrajete fotky, ilustrace či videa v té nejlepší kvalitě, přidáte k nim popisky a vhodná klíčová slova a předáte je ke schválení. Pokud je fotobanka schválí, zařadí se do obrovské databáze, kde je mohou klienti najít. Fotky většinou využijí na webu a v tiskovinách podle dané licence. Za každou prodanou fotku dostanete provizi, která se pohybuje mezi 0,2 USD a zhruba 15 USD za rozšířené licence. Není to moc, jenže fotka se může prodávat opakovaně. Jednou, třikrát, stokrát. Najednou se dostáváme na mnohem zajímavější částky. Nehledě na to, že čím více souborů prodáte, tím lepší získá váš profil hodnocení a tím více dalších souborů prodáte. Všem zákazníkům se totiž soubory ve vyhledávání zobrazují podle relevance, kde velkou roli hraje i hodnocení autora a dané fotky.

Napište článek pro
Travel Bibli

Horizon Travel

Ze začátku proto nevyděláte skoro nic, čím větší a kvalitnější ale budete mít portfolio, tím vyšší máte šanci dostat se na zajímavé příjmy. Určitě si udělejte průzkum, co klienti nejvíc kupují a ideálně u kterých témat vás čeká malá konkurence. Mnoho fotobank vydává měsíční reporty nejprodávanějších fotek, které poslouží jako skvělá inspirace. Zároveň se pečlivě zaměřte na kvalitní popisky a klíčová slova, která pomocí metadat nahrávejte přímo k fotkám. Nejlepší je totiž nahrát pak všechny soubory do co nejvíc fotobank a právě metadata vám ušetří obrovské množství práce.

I když na fotobankách asi nezbohatnete, může to být příjemný přivýdělek. O kvalitní a originální fotky z cest je přitom čím dál větší zájem a pořád máte slušnou šanci prorazit i ve velké konkurenci. Velmi podrobné informace, tipy a přehled nejvýdělečnějších fotobank najdete na českém webu fotobanky.cz.

„Jsem ve fotobankách někdy od roku 2006. Zrovna nedávno mi ze Shutterstocku přišlo, že jsem za tu dobu vydělal 10 tisíc dolarů. Což je asi 30 tisíc korun na rok. To je jedna fotobanka, v druhé mám dalších 10 tisíc dolarů a v dalších pěti dohromady dalších 10 tisíc dolarů. Celkem jsem tedy za 9 let vydělal přes půl milionu korun. Což není úplně špatné. Ale jsou fotografové, kteří tyhle peníze vydělají třeba za půl roku,“ říká již zmíněný novinář Tomáš Hájek.

Pokud se focení pro fotobanky budete systematicky věnovat, máte velkou šanci si na hodně slušné peníze sáhnout i dnes. Neustále se zvyšují požadavky na kvalitu a klienti chtějí, aby fotky měly svůj osobitý styl. Dlouhodobě jsou proto právě nekompromisní kvalita a originalita fotek naprosto zásadní.

123rf.com

Shutterstock

Adobe Stock

Depositphotos

iStock

Dreamstime

Pond5

Web Fotobanky.cz

„Nejsou to jen fotky z cest, ale zase rozhodně nejsem typický fotobankéř. Fotím hlavně pro klienty a na fotobanku dávám jen fotky, u kterých tuším potenciál. Může to být čínská konvička v Brně v kavárně nebo Machu Picchu z Peru. Za těch 9 let jsem takových 5 let nahrával velmi intenzivně. Žena se mi hrozně smála, že jsem tehdy za 12 hodin času, co jsem tam ty fotky cpal, vydělal asi 35 centů. Dneska už se nesměje a bere nějaký malý příjem z fotobank jako naprosto standardní. Myslím, že i dnes mají fotobanky potenciál na to, aby se jimi člověk živil, jen je potřeba překonat náročnou počáteční fázi,“ doplňuje Tomáš.

Na portálech jako Society 6 to pak funguje ještě jednodušeji. Nahrajete svou fotku a zadáte, kolik za ni chcete. Zákazníci si ji vyhledají, pošlou objednávku, Society 6 ji vytiskne, udělá z ní obal na iPhone, polštář nebo třeba tričko a je to. Podobně funguje i Cafe Press.

Na cestách vás může živit i focení na zakázku. Lidé všude na světě potřebují fotky ke svému podnikání, ať už na web, na Facebook nebo Instagram. Nabídněte se, že nafotíte hotelové pokoje, restauraci nebo jógové studio. Minimálně vám za to nabídnou ubytování, jídlo či lekce zdarma.

Jeden z cestovatelů, který si takto na cestách přivydělává, je Petr Kopal, autor projektu Instakidz. *„Když jsem vyrazil cestovat, řekl jsem si, že budu fotit interiéry hotelů. V Nepálu v Káthmándú jsem obcházel hotely a byl velice překvapený, že to fungovalo. Nevěděl jsem, o kolik si mám říkat, protože nemůžu srovnávat ceny v Evropě a v Nepálu, tak jsem nadhodil nějakou cenu a jim se to zdálo ok. Majitel prvního hotelu mě doporučil dalším hotelům, takže si mě takhle předhazovali a cenu jsem postupně zvyšoval. Fungovalo to dobře, byl tam jakýsi hlad po profesionálních fotkách podniku,“ říká.*

„Průběžně jsem zjistil, že nemá cenu chodit do zaběhnutých pětihvězdičkových hotelů, protože už fotky mají, anebo spolupracují s marketingovými agenturami, které jim tuto službu poskytují. Mými klienty se tedy staly tříhvězdičkové hotely a naopak jsem pochopil, že ty jedno- a dvouhvězdičkové hotely takové fotky nepotřebují, takže jsem se zaměřil na svoji cílovou skupinu hotelů. Když do nějaké lokality přijedu, snažím se v ní strávit nějaký čas, abych měl dobrý pocit, že jsem pro ni něco udělal,“ dodává Petr.

Hezké peníze vyděláte i jako fotograf-potápěč. Platíte sice provizi potápěčskému centru, ale pak prodáváte fotky přímo zákazníkům, pochopitelně za tučnou sumičku. Podobně vás mohou živit i jiné turistické zážitky, například lekce ve škole vaření.

Šťastnější (a zkušenější) fotografové se mohou dostat k práci pro časopisy, weby nebo noviny. V době internetu a fotobank je ale těžké prorazit. Dokonce ani legendární Jan Šibík už nefotí pouze reportážní fotografie, ale živí ho svatební fotografie a kurzy focení.

Právě fotografické kurzy a expedice mohou být další skvělý způsob, jak si minimálně nechat zaplatit vlastní cestu. Opět platí, že pokud nějaké místo znáte lépe než ostatní, tím spíše z pohledu fotografa, kolegové vám rádi zaplatí za to, že budou mít jistotu kvalitních fotek. Česko-arménský fotograf Garik Avanesian takto například pravidelně bere ostatní fotografy na expedice do Arménie či Gruzie, kde se cítí stejně doma jako u nás. Můžete ale uspořádat například také fotografickou expedici na Srí Lanku speciálně pro fanoušky železnice, na Saharu pro milovníky fotografie hvězdné oblohy či naučit lidi, jak fotit nejlepší portréty Eskymáků.

Agent cestovní kanceláře

Náplní této práce je kvalifikovaně poradit a připravit klientům cestovní zážitky na míru. Jste to vy, kdo za ně zařídí vše od dlouhého vyhledávání přes plánování až po papírování. Buď si berete provizi za zprostředkování přímo od klientů, nebo (což je častější) přímo od cestovních kanceláří, kterým zájezd domluvíte.

Vaše zakázky mohou vypadat různě. Hledáte například ideální zájezd pro čtyřčlennou rodinu u moře, kde je pozvolný vstup do vody. Nebo zařídíte nejlevnější letenku a ověřené ubytování pro obchodníka na služební cestě. Případně chystáte komplet balíček na prodloužený víkend včetně itineráře.

Můžete tedy pracovat pro konkrétní cestovní kancelář – klientům také domlouváte dovolenou, ale pouze v rámci nabídky vašeho zaměstnavatele.

CreativeMarket

Society 6

Cafe Press

Fotograf Jan Šibík

tele. Jen trávíte víc času v kanceláři než na cestách. Existují ale i mobilní cestovní kanceláře, jejichž agenti pracují ze všech koutů světa.

Tuto práci lze dělat také na volné noze. Pokud máte procestováno a víte, kde co sehnat nebo v jaké uličce mají super ubytování, můžete se do toho pustit a živit se buď z provizí, nebo si nechat zaplatit za itinerář přímo od klientů. Abyste se mezi hromadou cestovních agentů odlišili, specializujte se na nějakou konkrétní oblast nebo cílovku. S již fungující klientskou základnou a počítačem pak můžete na cesty vyrazit úplně snadno.

Hostitel

Ve svém novém domově nabízejte průvodcovské služby v podobě uvítacího balíčku. Ten zahrnuje přivítání a vyzvednutí na letišti, transfer do hotelu nebo místa ubytování, krátkou prohlídku města, tipy, co vidět, kde se najíst, co vyzkoušet, a seznámení s kulturními zvyklostmi.

Nabídněte své služby apartmánům nebo cestovním kancelářím, které do destinace přivázejí zmatené turisty. Vaší cílovkou budou určitě i pronajímatelé na Airbnb, kteří chtějí pro své klienty ten nejlepší servis. Airbnb v některých destinacích přímo nabízí možnost přidat k jednotlivým ubytováním spoluhostitele. Registrujete se a necháte si ověřit identitu stejně, jako byste nabízeli vlastní bydlení. Místo toho se ale pak buď napřímo domluvíte s majiteli bytu či domu, nebo se přidáte na seznam spoluhostitelů sousedství a čekáte, jestli se vám někdo ozve. Doporučujeme ideálně obě možnosti zkombinovat.

Cílit můžete i na lidi, kteří se do destinace stěhují. Řada z nich ocení pomocnou ruku při organizaci a zorientování se v neznámém prostředí. Jejich průvodcem můžete být předem online, ještě než dorazí. Předem tak zařídíte vše, co je potřeba od ubytování, přes SIM kartu po lítačku na městskou dopravu. Po jejich příjezdu jim pomůžete s aklimatizací a ukážete jim ta nejlepší místa, třeba kde pečou nejlepší chleba nebo kam zajít na thajské nudle.

Airbnb

Spoluhostitel na Airbnb

Delegát cestovní kanceláře

K práci delegáta potřebujete jen znalost angličtiny, ukončenou střední školu, úsměv a organizační schopnosti. Práci delegáta skvěle zkombinujete i s jinou sezónní prací. V zimě můžete dělat instruktora lyžování, zatímco v létě se staráte o klienty u moře. Pozice proto vyhovuje studentům VŠ, kteří nemají ani práci, ani peníze na cestování. V květnu zkrátka složíte zkoušky, odjedete za prací a začátkem semestru se vracíte zpět s vydělanými penězi.

Neláká vás několikaměsíční pobyt na jednom místě? Pracujte jako delegát pro jednotlivé turnusy, takže se mezi zájezdy vracíte domů. Takové delegáty často hledají zážitkové cestovní kanceláře. Práce delegáta se vám bude líbit, jestliže rádi pracujete s lidmi a jste zdravě asertivní. Jste totiž k dispozici 24/7 a máte neustále zapnutý telefon. Také řešíte nejruznější potíže jako ztracený pas, zdravotní obtíže nebo stížnosti klientů, že je v moři málo nebo moc vln. Platy bohužel nejsou úplně nejlepší, trochu to vynahradí jen fakt, že máte v destinaci zaplacené ubytování a často i jídlo. I tak vás ale práce musí opravdu bavit.

Co musí dobrý delegát CK zvládnout? *„Vlastností delegáta číslo jedna je samostatnost. Je potřeba umět čelit spoustě krizových situací a umět si vždy poradit. Cestovka chce mít jistotu, že zvládnete pracovat samostatně a že se z toho uprostřed sezony nezhroutíte,“* říká Dagmar Sučová, která jako delegátka pracuje.

Jako delegát/ka potřebujete nervy ze železa a pamatovat na pravidlo: nikdy, ale opravdu nikdy si nebrat nic osobně. Důležité je také být asertivní, pohotový, umět improvizovat. Hodí se také znalost nějakého cizího jazyka – slušná komunikativní angličtina je minimum.

Jak takovou práci najít? Dagmar radí: *„Nejlepší je prostě si vybrat cestovku a do té napsat. Často se můžete doptat i přímo na telefon na člověka, který má v cestovce výběr delegátů na starosti. Vyplatí nevzdat to po prvním odmítnutí. Například jeden z kolegů se svou žádostí o spolupráci musel zodpovědnou osobu bombardovat e-maily téměř 3 měsíce, než se podařilo domluvit pohovor. A vyplatilo se – obě strany jsou nakonec spo-*

kojené. Za odmítnutím nebo tím, že cestovka neodepisuje, může být jen špatné načasování. Ve chvíli, kdy budou opravdu potřebovat nebo jim někdo vypadne, se často ozvou, klidně mnoho měsíců od prvního kontaktu.“

Dagmar přidává i své tipy a rady, na co dávat pozor: *„Určitě je třeba si pořádně přečíst smlouvu a před odjezdem do destinace si ujasnit nejen plat, ale všechny benefity, tedy jestli a jak v destinaci bude řešené ubytování, stravování, telefon a auto. Také je dobré si ujasnit, na jakou pozici člověk opravdu nastupuje. Měla jsem velmi negativní zkušenost v Turecku, kde mne z pozice výletářky přesunuli na pozici transferového delegáta. V Čechách slíbili něco úplně jiného než to, co pak vyžadoval turecký partner. Bohužel byla smlouva přímo s Turky a ne s cestovkou, takže se to moc řešit nedalo.*

Také je dobré si cestovku prověřit na internetu nebo mrknout do diskuzí. Zrovna ona cestovka, která mi připravila nepříjemné chvílky v Turecku, už v té době měla negativní reference. Já ale po nich nepátrala a důvěřovala, že bude vše ok. Už to, že nebylo ještě při odletu jasné, jestli budu působit v Antalyi nebo Alanyi, mě mělo varovat. Takže jakmile něco nehraje, vytácejí se, nechtějí dát jasnou odpověď, chce to velkou opatrnost. Důležité je pořádně se na vše vyptat už v ČR a pak si pohlídat v destinaci s místním partnerem, že vše sedí. Každá cestovka má kontaktní osobu, která se o delegáty stará, takže s ní je pak potřeba vše řešit. Určitě by mělo proběhnout i nějaké zaškolení nebo by měli mít manuál, to už závisí na konkrétní CK.“

S prací delegáta je spojeno i mnoho papírování. Důležité je vést evidenci stížností i způsobů, jak byly vyřešeny. Každá cestovka může mít odlišné postupy, což se delegáti obvykle dozvědí během školení. Většina cestovek vás také vybaví manuálem se základními postupy. Delegát dostává i nemalou zodpovědnost za peníze vybrané na výlety a aktivity. *„Základem je najít šikovný způsob, jak mít o všem přehled a udržovat v těchto věcech pořádek, jinak hrozí velký průšvih třeba v případě, že by delegátovi peníze chyběly,“* doplňuje své zkušenosti Dagmar.

O radostech a strastech této profese si popovídáte také ve facebookové skupině Průvodci a delegáti sobě.